Институт за филозофија
Скопје
80 години

15-16.09.2026

Филозофијата и стварноста

Меѓународна конференција

Филозофски факултет,
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје

Институт за филозофија
Скопје
80 години

Меѓународна конференција
Филозофијата и стварноста

Повик за учество

Меѓународна конференција

ФИЛОЗОФИЈАТА И СТВАРНОСТА
80 години Институт за филозофија
Скопје, 15–16 септември

Институтот за филозофија при Филозофскиот факултет – Скопје со задоволство ги поканува научниците, истражувачите и практичарите да учествуваат на меѓународна конференција по повод **80 години од основањето на Институтот за филозофија**.

Досега потврдени пленарни говорници се: **Стивен Прист од Универзитетот во Оксфорд** и **Марија Кармен Велајос Кастело од Универзитетот во Саламанка**.

Филозофијата и стварноста

Во раздобје обележано со забрзани технолошки промени, глобални кризи, социјална фрагментација и преосмислување на знаењето, вредностите и човековата дејственост, прашањето за стварноста повторно се наметнува како централна филозофска тема. Што значи денес да се зборува за стварност – материјална, социјална, виртуелна, политичка или симболичка? Како филозофските поими ја обликуваат, толкуваат, критикуваат или трансформираат проживеаната стварност? И обратно, како современата стварност ги доведува во прашање традиционалните филозофски рамки?

Целта на конференцијата е да отвори дијалог меѓу класичните филозофски проблеми и современите контексти, поттикнувајќи ја како теориската рефлексија, така и интердисциплинарната соработка. Прилозите можат да ја разгледуваат стварноста како доживеана, конструирана, посредувана, оспорувана или трансформирана во различни домени на човековиот живот.

Предложени поттеми *(насочувачки, но не ја исцрпуваат темата)*

Основни филозофски дисциплини

Метафизиката и онтологијата на стварноста
Битие и постоење; реализам и антиреализам; материјални, идеални, социјални и виртуелни стварности; плуралитет и нивоа на стварност; контингентност, нужност и можност.

Епистемологијата и теориите на вистината
Стварност и знаење; перцепција, репрезентација и конструирање на стварноста; објективност и релативизам; научен реализам; пост-вистина и епистемолошки кризи.

Етиката и практичката филозофија
Морална стварност и нормативност; вредности и факти; етички одговори на современите стварности (технологија, медицина, војна, нееднаквост); одговорност во свет на промени.

Филозофската антропологија
Човечка стварност и човекова состојба; телесност, ранливост и конечност; слобода и дејственост; идентитет и признавање во современите општества.

Логиката, јазикот и стварноста
Јазикот како медијатор на стварноста; значење, референција и вистина; формални структури и нивна применливост во реалниот свет; дискурс, наративи и врамување на стварноста.

Филозофијата на умот
Ментална стварност; свест и субјективно искуство; проблемот ум–тело; вештачка интелигенција и когнитивна стварност; емоции и афективен живот.

Социјалната и политичката филозофија
Социјална и политичка стварност; моќ, идеологија и институции; демократија, криза и колективно дејствување; јавен дискурс и манипулација со стварноста; историски процеси, темпоралност и значење на општествените промени (филозофија на историјата).

Филозофијата на науката
Научни репрезентации на стварноста; модели, симулации и објаснување; реализам и антиреализам; односи меѓу теорија и свет; мерење, објективност и вредности; емергенција, редукција, каузалност и научна неизвесност.

Естетиката и филозофијата на културата
Уметнички репрезентации на стварноста; фикција, имагинација и стварност; медиуми, слики и културни стварности; стварност и илузија во современата уметност.

Историјата на филозофијата
Поимања на стварноста, битието, вистината и појавноста во античката, средновековната, модерната и современата филозофија; континуитети, трансформации и критички реинтерпретации на филозофските традиции.

Филозофијата и религијата
Стварноста на божественото; филозофско-религиски поимања на Бог како врховна стварност; религиски светоглед(и) на стварноста; свето и профано; светогледот и перцепцијата на стварноста кај *homo religiosus*.

Интердисциплинарни перспективи на стварноста

Филозофијата и психологијата
Психолошка стварност и проживеано искуство; конструирање и перцепција на стварноста; траума, ментално здравје и субјективни светови; себство и идентитет.

Филозофијата и педагогијата
Педагошки стварности и средини за учење; формирање на знаења и развивање на вредности; стварноста на институциите, наставните програми и педагошките практики; образование во дигитални и плурални стварности.

Филозофијата и социологијата
Социјално конструирање на стварноста; секојдневен живот и симболичка интеракција; институции, норми и структури на моќ; социјални имагинариуми и колективно значење.

Филозофијата и политиката
Политички стварности и идеологии; владеење, демократија и криза; војна, миграции и геополитички стварности.

Филозофијата и економијата
Економска стварност и апстракција; труд, вредност и комодификација; нееднаквост и социјална стратификација; стварноста на капитализмот, глобализацијата и прекаријатот.

Филозофијата и технологијата/дигиталната стварност
Виртуелни и проширени стварности; технолошка медијација на стварноста; посредувани светови; вештачка интелигенција и алгоритамско владеење; податоци, надзор и контрола; човекова дејственост во услови на дигитализација.

Филозофијата и екологијата
Еколошка стварност и климатска криза; односи човек–природа; еколошки граници; етички импликации на планетарните промени.

Јазици

Официјални јазици на конференцијата се **македонскиот и англискиот**.

Котизација

Котизацијата за учество изнесува **60 евра**.

Упатства за пријавување

Учесниците се поканети да се пријават со пополнување на **формуларот за пријавување на конференцијата** и негово испраќање на следната електронска адреса: **80yearsphilosophy@fzf.ukim.edu.mk**

Апстрактите треба јасно да го прикажат истражувачкото прашање, методолошкиот пристап и релевантноста за темата на конференцијата.

Важни рокови

- **Поднесување апстракт:** 10 мај
- **Известување за прифаќање:** 25 мај
- **Регистрација и уплата на котизација:** 30 јули
- **Поднесување на целосен труд:** 15 октомври

Дополнителни информации за програмата и местото на одржување на конференцијата ќе бидат доставени по прифаќањето на апстрактите.

Објавување

Прифатените трудови, по спроведена рецензентска постапка, ќе бидат објавени во меѓународното списание **Филозофија**, кое го издава Институтот за филозофија при Филозофскиот факултет – Скопје.

Со задоволство ги покануваме колегите од областа на филозофијата и сродните дисциплини да ни се придружат во промислувањето на значењата, границите и трансформациите на стварноста.

МЕЃУНАРОДЕН ПРОГРАМСКИ ОДБОР

Претседател: **Марија ТОДОРОВСКА,** Универзитет „Св. Кирил и Методиј” – Скопје, С. Македонија
Оливер БАКРЕСКИ, Универзитет „Св. Кирил и Методиј” – Скопје, С. Македонија
Марија Кармен ВЕЛАЈОС КАСТЕЛО, Универзитет во Саламанка, Шпанија
Стелиос ВИРВИДАКИС, Универзитет во Атина, Грција
Зала ВОЛЧИЧ, Универзитет Монаш, Австралија
Патрис КАНИВЕ, Универзитет во Лил, Франција
Олга МАРКИЧ, Универзитет во Љубљана, Словенија
Вангел НОНЕВСКИ, Универзитет „Св. Кирил и Методиј” – Скопје, С. Македонија
Стивен ПРИСТ, Универзитет во Оксфорд, Обединето Кралство
Ристо СОЛУНЧЕВ, Универзитет „Св. Кирил и Методиј” – Скопје, С. Македонија
Алард ТАМИНГА, Универзитет во Граифсвалд, Германија

ОРГАНИЗАЦИСКИ ОДБОР

Претседател: **Ана ДИМИШКОВСКА,** Универзитет „Св. Кирил и Методиј” – Скопје, С. Македонија
Дејан ДОНЕВ, Универзитет „Св. Кирил и Методиј” – Скопје, С. Македонија

Јасмина ПОПОВСКА, Универзитет „Св. Кирил и Методиј” – Скопје, С. Македонија
Алма ТАСЕВСКА, Универзитет „Св. Кирил и Методиј” – Скопје, С. Македонија

Секретар
Фросина НОВАК, Универзитет „Св. Кирил и Методиј” – Скопје, С. Македонија